

ΕΓΓΡΑΦΟ
ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗΣ του
Ευρωπαϊκού
Δικτύου για τον
Τερματισμό του
ΑΓΓΟ

Δεκέμβριος 2016

Πως πρέπει να μιλάμε για τον ΑΓΓΟ

Αυτή η έκθεση εκπονήθηκε με την χρηματική υποστήριξη του Προγράμματος «Δικαιώματα, Ισότητα και Ιθαγένεια» της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, το Παγκόσμιο Ταμείο Wallace και το Ίδρυμα για την Ανθρώπινη Αξιοπρέπεια. Τα περιεχόμενα αυτής της δημοσίευσης αποτελούν αποκλειστική ευθύνη του Ευρωπαϊκού Δικτύου για τον Τερματισμό του ΑΓΓΟ και δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να θεωρηθούν ότι αντιπροσωπεύουν τις απόψεις των χρηματοδοτών μας.

Το παρόν έγγραφο τοποθέτησης δεν θα ήταν δυνατό να εκπονηθεί χωρίς την υποστήριξη της Leslie van Liempd, Βοηθός Προάσπισης του δικτύου μας που ανέλαβε την οργάνωση και την σύνταξη του.

Ευχαριστούμε την Παναγιώτα Τουμάζου, Βοηθό Επικοινωνίας μας και την Νάταλι Κοντούλη, Λειτουργός Προάσπισης και Επικοινωνίας μας για την πολύτιμη βοήθεια τους στην σύνταξη και ολοκλήρωση αυτού του εγγράφου τοποθέτησης.

Κατάλογος συντομογραφιών

ΟΚΠ	Οργάνωση της Κοινωνίας των Πολιτών
ΚΓΓΟ	Κοπή των γυναικείων γεννητικών οργάνων
ΑΓΓΟ	Ακρωτηριασμός των γυναικείων γεννητικών οργάνων
Α/ΚΓΓΟ	Ακρωτηριασμός/κοπή των γυναικείων γεννητικών οργάνων
ΜΚΟ	Μη Κυβερνητικός Οργανισμός
UNFPA	Το Ταμείο των Ηνωμένων Εθνών για τον Πληθυσμό
UNICEF	Το Ταμείο των Ηνωμένων Εθνών για τα Παιδιά
UN Women	Ο Φορέας των Ηνωμένων Εθνών για την Έμφυλη Ισότητα και την Ενδυνάμωση των Γυναικών
ΠΟΥ	Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας

Πίνακας Περιεχομένων

Εισαγωγή	2
I. Κατανοώντας την ορολογία για τον ΑΓΓΟ	3
I.1 Ορισμός και τυπολογία	3
I.2 Η ποικιλία ορολογίας σε αναφορές στον ΑΓΓΟ	4
I.3 Το Δίκτυο και η χρήση του όρου ΑΓΓΟ	5
II. Ενδυνάμωση, ακρίβεια και μη στιγματισμός	8
II.1 Ορολογία ενδυνάμωσης.....	8
II.2 Ακριβείς περιγραφές του ΑΓΓΟ	9
II.3 Μη στιγματίζουσα γλώσσα	11
Περίληψη	13

Εισαγωγή

Ο ακρωτηριασμός των γυναικείων γεννητικών οργάνων (ΑΓΓΟ) αναγνωρίζεται διεθνώς ως μια σοβαρή παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, μια μορφή βίας κατά των γυναικών και των κοριτσιών και μια εκδήλωση άνισων έμφυλων σχέσεων. Παραβιάζει ιδιαίτερα το δικαίωμα ενός ατόμου στην φυσική και πνευματική ακεραιότητα, στην ελευθερία από την βία, στο υψηλότερο δυνατό επίπεδο υγείας, στην ελευθερία από την διάκριση με βάση το φύλο, στην ελευθερία από βασανιστήρια και, όταν ο ΑΓΓΟ προκαλεί θάνατο, το δικαίωμα στη ζωή. Συνιστά επίσης βασανιστήριο ή κακομεταχείριση¹ και είναι μια μορφή δίωξης.

Εντούτοις, το θέμα του ΑΓΓΟ προκαλεί αντιπαραθέσεις, διαφωνίες, συναισθήματα και αντιδράσεις. Λόγω του ότι περιβάλλεται από μια ποικιλία πεδίων, από τα ανθρώπινα δικαιώματα, τα δικαιώματα των γυναικών, την σωματική και έμφυλη βία μέχρι την υγεία, την παράδοση και την κουλτούρα, αποτελεί ένα ιδιαίτερα ευαίσθητο θέμα ως προς την αντιμετώπιση του, ειδικά για άτομα και οργανώσεις που εμπλέκονται στον τερματισμό της τακτικής, όπως επιζήσασες ΑΓΓΟ, συμμετέχοντες σε εκστρατείες κατά του ΑΓΓΟ, μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς (ΜΚΟ), εθνικές αρχές και διεθνείς φορείς.

Η γλώσσα είναι ένα απαραίτητο και δυναμικό μέσο για τον τερματισμό αυτής της επιβλαβούς πρακτικής. Το λεξιλόγιο ίσως φανεί συμβολικό εντός του πλαισίου της παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αλλά η ορολογία, οι περιγραφές και τα λεκτικά περιεχόμενα αποτελούν ζωτικής σημασίας εργαλεία για την μεταφορά μηνυμάτων που συμβάλλουν στην αύξηση της ευαισθητοποίησης, στην ενδυνάμωση των γυναικών, κοριτσιών και κοινοτήτων, και στην ικανότητα τους να μιλούν ανοιχτά κατά της επιβλαβούς πρακτικής του ΑΓΓΟ, όλα απαραίτητα στοιχεία για τον εξάλειψη της πρακτικής. Οι λέξεις και οι συνδηλώσεις τους έχουν δύναμη και επιδρούν στο πως ένα θέμα εκλαμβάνεται και αντιμετωπίζεται. Η ανακριβής ή υποτιμητική χρήση λεξιλογίου, αντί μιας προσεκτικής χρήσης ορολογίας που ενδυναμώνει, είναι σε θέση να προκαλέσει παρεξηγήσεις και εσφαλμένες ερμηνείες, που ενδέχεται μάλιστα να είναι επιζήμια τόσο για την παγκόσμια κινητοποίηση κατά του ΑΓΓΟ όσο και για τις γυναίκες και τα κορίτσια που έχουν ανάγκη από προστασία και φροντίδα.

Μέσω αυτού του εγγράφου τοποθέτησης, το Ευρωπαϊκό Δίκτυο για τον Τερματισμό του ΑΓΓΟ παρουσιάζει την προσέγγιση του στο ζήτημα της γλώσσας στην παγκόσμια κινητοποίηση για τον τερματισμό του ΑΓΓΟ. Προορίζεται για όλους όσους αναζητούν πληροφορίες για τον ΑΓΓΟ και το λεξιλόγιο που χρησιμοποιείται στο πεδίο, και ενδιαφέρει ιδιαίτερα τα μέσα ενημέρωσης και άλλους επαγγελματίες που κάνουν αναφορές στο θέμα ή που είναι σε επαφή με επιζήσασες ΑΓΓΟ και κοινότητες που πλήττονται από τον ΑΓΓΟ. Για να διασφαλιστεί μια επακριβής κατανόηση της πρακτικής, το έγγραφο παρουσιάζει πρώτα τον επίσημο ορισμό του ακρωτηριασμού των γυναικείων γεννητικών οργάνων και τις σχετικές ονομασίες μέσα σε διαφορετικά πλαίσια. Στη συνέχεια, παρουσιάζουμε περιγραφές και λεκτικά περιεχόμενα γύρω από την πρακτική και συστήνουμε τρόπους για την αποφυγή του στιγματισμού και την προώθηση της ενδυνάμωσης.

¹ Έκθεση του Ειδικού Εισηγητή για τα Βασανιστήρια και άλλη σκληρή, απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση ή τιμωρία, 2008 (διαβάστηκε στις 11 Οκτωβρίου 2016)

I. Κατανοώντας την ορολογία για τον ΑΓΓΟ

I.1 Ορισμός και τυπολογία

Σύμφωνα με τον ορισμό του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (ΠΟΥ), ο ακρωτηριασμός των γυναικείων γεννητικών οργάνων (ΑΓΓΟ) περιλαμβάνει όλες τις διαδικασίες που χαρακτηρίζονται από την μερική ή ολική αφαίρεση των εξωτερικών γυναικείων οργάνων, ή άλλο τραυματισμό στα γυναικεία γεννητικά όργανα για μη ιατρικούς σκοπούς.² Το 1995, ο ΠΟΥ καθιέρωσε επίσης μια

τυπολογία του ΑΓΓΟ³, που επικαιροποιήθηκε το 2007. Ο σκοπός της τυπολογίας αυτής είναι να διευκολύνει την ανατομική κατανόηση της πρακτικής. Εντούτοις, οι περισσότερες γυναίκες ενδέχεται να μην έχουν επίγνωση του τύπου ΑΓΓΟ στον οποίο έχουν υποβληθεί, ειδικά όταν πρόκειται για τον I, II ή IV τύπο.

Ο ορισμός και η τυπολογία χρησιμοποιούνται επίσημα σε διεθνή και εθνικά πλαίσια, καθότι προέρχονται από τον ΠΟΥ, ένα σημαντικό ενδιαφερόμενο μέρος στο πεδίο της υγείας, και επειδή αντιπροσωπεύει μια διεθνή

ομοφωνία εντός του συστήματος των Ηνωμένων Εθνών. Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο για τον Τερματισμό του ΑΓΓΟ έχει υιοθετήσει αυτόν τον ορισμό και αυτή την τυπολογία στα εργαλεία προάσπισης και επικοινωνίας εντός του κινήματος κατά του ΑΓΓΟ.

2 ΠΟΥ, *Ακρωτηριασμός των γυναικείων γεννητικών οργάνων*, Δελτίο Δεδομένων, Φεβρουάριος 2016 <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs241/en/> (διαβάστηκε στις 28 Νοεμβρίου 2016)

3 όπ.π.

Τα τυπικά εξωτερικά γυναικεία γεννητικά όργανα αποτελούνται από το εφήβαιο ή ηβικό, την ακροβυστία της κλειτορίδας, την κλειτορίδα ή κλειτοριδική βάλανο, το ουρηθρικό ή ουροποιητικό άνοιγμα, τα μικρά χείλη, τα μεγάλα χείλη, τους Bartholinειους αδένες και το κολπικό άνοιγμα, που χωρίζεται από τον πρωκτό διαμέσω του περινέου. Η όλη περιοχή ονομάζεται αιδοίο. Ο κόλπος είναι ένα εσωτερικό γυναικείο όργανο και δεν συμπεριλαμβάνεται ρητά στην τυπολογία ΠΟΥ για τον ΑΓΓΟ. Εντούτοις, ο τραυματισμός ή η ζημιά στον κόλπο ή σε άλλα σεξουαλικά όργανα, ανάλογα με την περίπτωση, μπορούν επίσης να χαρακτηριστούν ως ακρωτηριασμός, βασανιστήριο, βιασμός, σεξουαλική παρενόχληση ή άλλες μορφές κατάφωρης βίας.

Η πτυχή «για μη ιατρικούς σκοπούς» του ορισμού εμπλέκει διαδικασίες που εκτελούνται για πολυποικίλους και περίπλοκους κοινωνικούς, ψυχοσεξουαλικούς, πολιτισμικούς, παραδοσιακούς, θρησκευτικούς και άλλους λόγους που συχνά συνυφαίνονται και συσχετίζονται με άνισους κοινωνικούς ρόλους και τους ρόλους των δύο φύλων. Υποδηλώνει ότι δεν υφίσταται ιατρική εξήγηση, ανάγκη και/ή οφέλη για την εκτέλεση αυτών των διαδικασιών και ότι τέτοιες διαδικασίες είναι επιβλαβείς, τόσο σωματικά όσο και ψυχολογικά. Αυτοί οι μη ιατρικοί λόγοι περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων την διαδικασία του ΑΓΓΟ ως συμμόρφωση σε μια πολιτισμική και/ή παραδοσιακή απαίτηση, με την πεποίθηση ότι απαιτείται για θρησκευτικούς λόγους, για τον έλεγχο της σεξουαλικότητας, της συμπεριφοράς και του έμφυλου και κοινωνικού ρόλου της γυναίκας, ως μια διαδικασία μύησης στην ενηλικίωση, στην γυναικεία φύση και στην κοινότητα, ως μια μέθοδος που επιτρέπει στην γυναίκα να είναι κατάλληλη για γάμο, ή με την πεποίθηση ότι ο ΑΓΓΟ καθιστά τα γεννητικά όργανα πιο καθαρά ή πιο «γυναικεία» και ευχάριστα από αισθητικής άποψης. Οι γονείς συνήθως επιλέγουν να διαιωνίζουν την πρακτική πιστεύοντας ότι ο ΑΓΓΟ θα επιτρέψει στις κόρες τους να κερδίσουν τον σεβασμό της κοινότητας μέσα στην οποία θα μπορέσουν να είναι πλήρεις μέλη. Ο ΑΓΓΟ μπορεί να εκτελεστεί από άτομα που ασκούν την πρακτική κατά την παράδοση, από πάροχους φροντίδας υγείας ή οποιοδήποτε άλλο άτομο με ή χωρίς ιατρικές γνώσεις. Μια ιατροκοιμημένη διαδικασία του ΑΓΓΟ είναι τουλάχιστον τόσο επιβλαβής όσο και η παραδοσιακή, και συνιστά παραβίαση τόσο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων όσο και της ιατρικής ηθικής. Η ιατροκοποίηση μπορεί να νομιμοποιήσει εσφαλμένα την πρακτική ως ιατρικά βάσιμη ή ωφέλιμη για την υγεία των κοριτσιών και των γυναικών. Δεν λαμβάνει υπόψη το γεγονός ότι ο ΑΓΓΟ συνιστά σοβαρή παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών και των κοριτσιών, ανεξάρτητα από τον τρόπο με τον οποίο εκτελείται.

Η ιατροκοποίηση μπορεί πράγματι να αποδειχθεί ως ακόμα πιο επιβλαβής εφόσον η φύση της επέμβασης θα επέφερε την αύξηση του αριθμού των γεννητικών οργάνων που αφαιρούνται.

Οι Αρχές ιατρικής αδειοδότησης και οι επαγγελματικές ενώσεις, συμπεριλαμβανομένης της Διεθνούς Ομοσπονδίας Γυναικολογίας και Μαιευτικής (FIGO), συμμετέχουν στα πλαίσια πρωτοβουλιών των Ηνωμένων Εθνών στην καταδίκηση των ενεργειών ιατροκοποίησης του ΑΓΓΟ.

1.2 Η ποικιλία ορολογίας σε αναφορές στον ΑΓΓΟ

Όσον αφορά τις αναφορές στον ΑΓΓΟ παρατηρείται η χρήση ποικίλων γενικών όρων σε επίπεδο πολιτικής και προάσπισης. Αυτές οι ονομασίες ακολουθούν τον γενικό ορισμό του ΠΟΥ για τον ΑΓΓΟ, χωρίς να τονίζουν τις ανατομικές διαφορές ανάμεσα στους διάφορους τύπους ΑΓΓΟ στους οποίους γυναίκες και κορίτσια υποβάλλονται. Οι ορισμοί χρησιμοποιούνται από διάφορους συντελεστές που εμπλέκονται σε πρωτοβουλίες για τον τερματισμό της πρακτικής παγκοσμίως όπως για παράδειγμα η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών⁴, οι Οργανισμοί των Ηνωμένων Εθνών όπως το UN Women ή το UNFPA, Οργανώσεις της Κοινωνίας των Πολιτών (ΟΚΠ) και Μη Κυβερνητικοί Οργανισμοί (ΜΚΟ), εθνικές αρχές ή ακτιβιστές, μεταξύ των οποίων επιζήσασες ΑΓΓΟ, και πληγείσες κοινότητες. Χρησιμοποιούνται επίσης από πάροχους φροντίδας υγείας, ερευνητές, ακαδημαϊκούς, δημοσιογράφους, ρεπόρτερ και άλλους επαγγελματίες σε επαφή με πληγείσες κοινότητες. Η χρήση τους εξαρτάται συνήθως από την ομάδα - στόχο (ακτιβιστές, επιζήσασες, φορείς χάραξης πολιτικής, λειτουργοί ασύλου, κοινότητες, κλπ.) ή από την έκταση της γνώσης και της επίγνωσης επί του θέματος.

(διαβάστηκε στις 28 Νοεμβρίου 2016)

Ο όρος *ακρωτηριασμός των γυναικείων γεννητικών οργάνων (ΑΓΓΟ)* χρησιμοποιείται από τα τέλη της δεκαετίας του 1970 και υιοθετήθηκε σε διεθνή κείμενα στις αρχές του 1990. Αρχικά είχε υιοθετηθεί σε αντίθεση με τον κοινώς χρησιμοποιούμενο όρο *γυναικεία περιτομή*, που θεωρείτο ότι παρουσίαζε υπερβολικά στενή αντιστοιχία με την *ανδρική περιτομή*.⁵ Ως Δίκτυο, χρησιμοποιούμε τον όρο ΑΓΓΟ για να περιγράψουμε αυτή καθαυτή την παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ήτοι χωρίς να την συγκρίνουμε με την ανδρική περιτομή και χωρίς να καταδικάζουμε την τελευταία δια παραλείψεως.

Στα τέλη του 1990, είχε υιοθετηθεί από ορισμένους οργανισμούς ο όρος *κοπή των γυναικείων γεννητικών οργάνων (ΚΓΓΟ)* με δηλούμενο σκοπό την χρήση μιας πιο πολιτισμικά ευαισθητοποιημένης ορολογίας για την περιγραφή της πρακτικής. Πράγματι, θεωρούσαν πως η λέξη *ακρωτηριασμός* ήταν υπερβολικά επικριτική προς τις πληγείσες κοινότητες και υπονοούσε κακόβουλη πρόθεση εκ μέρους των οικογενειών που θα μπορούσε να είναι επιζήμια για την κινητοποίηση κατά του ΑΓΓΟ.⁶ Μερικοί οργανισμοί όπως η UNFPA και η UNICEF, χρησιμοποιούν επίσης τον συνδυασμό *ακρωτηριασμός/κοπή των γυναικείων γεννητικών οργάνων (Α/ΚΓΓΟ)*, που έχει ως στόχο την παραδοχή της χρήσης των ορών εντός ενός εννοιολογικού πλαισίου σε θέματα πολιτικής και εργασίας με τις κοινότητες.

Η πρακτική του ΑΓΓΟ περιγράφεται επίσης με εκφράσεις στην καθομιλουμένη, ειδικές ανά χώρα, περιοχή ή κοινότητα. Σε γαλλόφωνες χώρες, χρησιμοποιείται ο όρος *ακρωτηριασμός των γυναικείων σεξουαλικών οργάνων*⁷ για να δίνεται έμφαση στον σεξουαλικό έλεγχο που υποδηλώνεται με τον ΑΓΓΟ και τον αντίκτυπο του στην σεξουαλικότητα των γυναικών και των ζευγαριών. Εκτός από τον συμβολικό αντίκτυπο της λέξης *σεξουαλικό* στην συλλογική φαντασία, οι δύο όροι *σεξουαλικό* και *γεννητικό* αποτελούν συνώνυμα σε αυτό το εννοιολογικό πλαίσιο. Ιδιαίτερα σε γαλλόφωνες χώρες, χρησιμοποιείται επίσης ο όρος *εκτομή* που αναφέρεται στον II τύπο της ορολογίας ΠΟΥ, ο οποίος χρησιμοποιείται επίσης ως ένας γενικός όρος που καλύπτει όλες τις μορφές ΑΓΓΟ. Σε αρκετές

L'origine del mondo (Η απαρχή του κόσμου)

© Stefano Scagliarini – 21 Ιουνίου 2015

χώρες, οι όροι *περιτομή* ή *γυναικεία περιτομή*, *κόψιμο* ή *κοπή* είναι επίσης πολύ κοινοί και χρησιμοποιούνται ως γενικοί όροι. Εκφράζουν λιγότερες αντιπαραθέσεις σε σχέση με τον όρο ΑΓΓΟ. Ο ΑΓΓΟ χαρακτηρίζεται επίσης από πολλούς όρους που προσιδιάζουν σε μια γλώσσα, κοινότητα ή χώρα όπως *μύηση*, *bondo*, *sunna* ή *khutna*⁸.

1.3 Το Δίκτυο και η χρήση του όρου ΑΓΓΟ

Ως Ευρωπαϊκό Δίκτυο, έχουμε αποφασίσει να υιοθετήσουμε τον όρο *ακρωτηριασμός των γυναικείων γεννητικών οργάνων* στις δράσεις προάσπισης και επικοινωνίας του δικτύου μας επειδή χρησιμοποιείται σε ευρωπαϊκές πολιτικές^{9/10} και νομοθεσίες¹¹. Είναι επίσης ένας τρόπος για μας να εκφράσουμε την διεθνή ομοφωνία κατά της πρακτικής και να αποτελέσουμε μέλος της παγκόσμιας κινητοποίησης για τον τερματισμό της. Το Δίκτυο προάγει την δημιουργία ενός

5 UNFPA, *Ακρωτηριασμός των γυναικείων γεννητικών οργάνων (ΑΓΓΟ) Συχνές Ερωτήσεις*, Δεκέμβριος 2015 http://www.unfpa.org/resources/female-genital-mutilation-fgm-frequently-asked-questions#UNFPA_terminology (διαβάστηκε στις 28 Νοεμβρίου 2016)

6 ό.π.

7 Mutilations sexuelles féminines

8 Υπουργείο Εσωτερικών Ηνωμένου Βασιλείου, *Διυπηρεσιακές επίσημες οδηγίες σχετικά με τον ακρωτηριασμό των γυναικείων γεννητικών οργάνων*, Απρίλιος 2016, σελ. 71 https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/512906/Multi_Agency_Statutory_Guidance_on_FGM_-_FINAL.pdf (διαβάστηκε στις 2 Δεκεμβρίου 2016)

9 Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Εξάλειψη του Ακρωτηριασμού των γυναικείων γεννητικών οργάνων, 25 Νοεμβρίου 2013 http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/files/gender_based_violence/131125_fgm_communication_en.pdf

10 *Πρόγραμμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 6ης Φεβρουαρίου 2014 σχετικά με τον Ακρωτηριασμό των Γυναικείων Γεννητικών Οργάνων*

TA-2014-0105

- 11 Η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας, 12 Απριλίου 2011
<https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=090000168046031c>

περιβάλλοντος ενδυνάμωσης για συντονισμένη δράση ανάμεσα στους κατόχους δικαιωμάτων, τις επιζητήσεις, τις κοινότητες, τις οργανώσεις - μέλη, καθώς και τους φορείς χάραξης πολιτικής και λήψης αποφάσεων σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Στοχεύει στην ενδυνάμωση των γυναικών και των κοριτσιών και στην αναγνώριση και υλοποίηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της ισότητας των φύλων τόσο εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσο και διεθνώς. Η ορολογία που χρησιμοποιείται από το Δίκτυο αντικατοπτρίζει επίσης αυτόν τον συντονισμό με τις οργανώσεις - μέλη της που εργάζονται μαζί με τις επιζητήσεις.

Η πτυχή *γεννητικό* της έκφρασης θέλει να δώσει έμφαση τόσο στο ανατομικό σημείο της διαδικασίας όσο και τις συνέπειες σε σωματικό, ψυχολογικό, μαιευτικό και σεξουαλικό επίπεδο¹² σε σχέση με την ζημιά που προξενείται στην γεννητική περιοχή. Η πιο αμφιλεγόμενη ονομασία της έκφρασης είναι ο όρος «ακρωτηριασμός». Ο «ακρωτηριασμός» αναφέρεται στην ενέργεια της πρόκλησης ή της ώθησης πρόκλησης πληγής ή τραυματισμού που επιφέρει παραμόρφωση σε ένα άτομο προξενώντας μόνιμη βλάβη. Στο πλαίσιο του ΑΓΓΟ, δεν υπονοείται απαραίτητα μια κακόβουλη πρόθεση, αλλά αναφέρεται τόσο στην σωματική όσο και στην ψυχολογική ζημιά που βιώνει μια γυναίκα ή ένα κορίτσι, και στις βραχυπρόθεσμες και μακροχρόνιες επιπτώσεις της ζημιάς αυτής σε άτομα και κοινότητες.

Βρισκόμενοι εκτός των πληγείσων κοινοτήτων, μερικοί φορείς λήψης απόφασης, πάροχοι φροντίδας υγείας ή άλλοι επαγγελματίες ίσως αισθανθούν αμηχανία με την χρήση της λέξης «ακρωτηριασμός», για παράδειγμα όταν πρόκειται για την συγγραφή μιας αναφοράς ή ενός άρθρου. Ίσως ανησυχίσουν ότι ο όρος ενδέχεται να φανεί επικριτικός, στιγματιστικός ή ακόμα και ρατσιστικός. Ορισμένα άτομα και κοινότητες που έχουν πληγεί από την πρακτική, ενδέχεται να αισθανθούν δυσαρέσκεια προς την έκφραση και να την θεωρήσουν ως στιγματιστική ή υποτιμητική. Ο όρος δεν αποδίδει μια δυναμική εικόνα της συλλογικής συνείδησης λόγω της αρνητικής συνδήλωσης του. Πρέπει να γίνει κατανοητό ότι τονίζει και δηλώνει ότι η πρακτική αποτελεί μια μορφή κακοποίησης του παιδιού και ότι συνιστά εκδήλωση βίας κατά των γυναικών, έμφυλης ανισότητας,

και παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Σε αυτό το εννοιολογικό πλαίσιο, ο όρος ΑΓΓΟ αποτελεί ένα εργαλείο αύξησης της ευαισθητοποίησης και προάσπισης καθώς και ένα μέσο ενδυνάμωσης και αυτοπροάσπισης για τις επιζητήσεις και τις πληγείσες κοινότητες ώστε να αναγνωρίσουν την έκταση της βίας στην οποία υπόκεινται και να δραστηριοποιηθούν με σκοπό τον τερματισμό της. Η ζημιά που υφίστανται άτομα και κοινότητες δεν εκφράζεται αρκετά έντονα με τους όρους *κοπή* ή *περιτομή*. Υπό αυτήν την έννοια, ένας μεγάλος αριθμός επιζητήσεων και μελών πληγείσων κοινοτήτων¹³, συμπεριλαμβανομένων ανδρών¹⁴, ενστερνίζονται αυτόν τον όρο.

Το Δίκτυο όμως πιστεύει ότι η χρήση της γλώσσας εντός ενός εννοιολογικού πλαισίου είναι απαραίτητη για το έργο κατά του ΑΓΓΟ. Η κινητοποίηση κατά του ΑΓΓΟ δεν είναι μια μονομερής διαδικασία. Η αλλαγή επέρχεται από τις πληγείσες κοινότητες, αλλά είναι εμπλεκόμενες και έχουν ανάγκη να εμπλακούν ολόκληρες κοινωνίες στον τερματισμό της πρακτικής, από κυβερνήσεις, δημόσιους λειτουργούς και τα μέσα ενημέρωσης, μέχρι τις κοινότητες, τις επιζητήσεις, τους οργανισμούς και το γενικό κοινό. Συνεπώς, η ορολογία εξαρτάται επίσης από το πώς διάφοροι συντελεστές διαδρούν μεταξύ τους. Θα πρέπει να αποδίδει την καταδίκη της πρακτικής και ταυτόχρονα να συμπεριλαμβάνει τις επιζητήσεις και τις πληγείσες κοινότητες ως βασικούς συντελεστές αλλαγής.

Για αυτό, ο επίσημος όρος «ΑΓΓΟ» ενδέχεται να μην χρησιμοποιείται από ομάδες της κοινωνίας των πολιτών, ομάδες παρέμβασης και άλλους φορείς αλλαγής που εργάζονται άμεσα με τις πληγείσες κοινότητες και εντός των ιδίων κοινοτήτων για τον τερματισμό του ΑΓΓΟ. Αυτές οι οργανώσεις είναι πολύ πιθανόν να υιοθετήσουν τον όρο που χρησιμοποιείται εντός της κοινότητας για να αποψήφουν την αποξένωση των μελών που αντιστέκονται στον τερματισμό μιας παραδοσιακής πρακτικής και που ενδέχεται να θεωρήσουν τον όρο ΑΓΓΟ ως πολιτισμικά απαθής και επικριτικός. Κατά παρόμοιο τρόπο, ένας δημοσιογράφος, ερευνητής, γυναικολόγος, λειτουργός ασύλου, κοινωνικός λειτουργός ή άλλος επαγγελματίας σε άμεση επαφή με επιζητήσεις ή πληγείσες κοινότητες πρέπει να ρωτήσει ποιος είναι ο όρος που το άτομο ή η κοινότητα προτιμά, αποφεύγοντας με αυτόν τον τρόπο την αποξένωση και δείχνοντας ευαισθησία σε άτομα που έχουν επιζητήσει από την βία.

12 Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις επιζητήσεις συνέπειες του ΑΓΓΟ σε γυναίκες και κορίτσια, παρακαλείστε να συμβουλευτείτε τις σχετικές πηγές όπως το http://www.who.int/reproductivehealth/topics/fgm/health_consequences_fgm/en/ του ΠΟΥ ή επιστημονικά άρθρα (π.χ. REISEL, D. & CREIGHTON, S.M., *Maturitas* 80 (2015) 48-51 *Μακροχρόνιες επιπτώσεις του ακρωτηριασμού των γυναικείων γεννητικών οργάνων για την υγεία*, [http://www.maturitas.org/article/S0378-5122\(14\)00326-0/pdf](http://www.maturitas.org/article/S0378-5122(14)00326-0/pdf).) (διαβάστηκε στις 8 Δεκεμβρίου 2016)

13 Change Plus project για την προώθηση της αλλανής συμπεριφοράς με στόχο την εγκατάλειψη του ακρωτηριασμού των

Εντούτοις, επειδή ο ΑΓΓΟ αναγνωρίζεται ως παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, υπάρχουν επίσης νοηματικά πλαίσια στα οποία χρειάζεται να δίνεται έμφαση στον επίσημο όρο ώστε να αντικατοπτρίζεται δεόντως αυτή η μορφή βίας κατά των γυναικών και των κοριτσιών, να αυξάνεται η ευαισθητοποίηση και να αναγνωρίζεται ο αντίκτυπος της πρακτικής αυτής σε γυναίκες, κορίτσια και κοινότητες. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα μεταξύ άλλων για:

33 Άρθρα ή αναφορές σε εφημερίδες και άλλα μέσα ενημέρωσης¹⁵

33 Αναφορές με πληροφορίες για την χώρα καταγωγής εντός του πλαισίου ασύλου

33 Νομοθεσία και εθνικές και διεθνείς δικαστικές αποφάσεις

33 Πολιτικές, κυβερνητικές και άλλες επίσημες δηλώσεις και αναφορές

33 Αστυνομικές, εκθέσεις, ιατρικές, ψυχολογικές και άλλες νομικές αναφορές

33 Επίσημες κατευθυντήριες γραμμές για επαγγελματίες ασύλου, φροντίδας υγείας, κοινωνικής πρόνοιας, εκπαίδευσης, επιβολής νόμου, δικαιοσύνης ή άλλους επαγγελματίες

33 Έρευνες και ακαδημαϊκές μελέτες

33 Εκστρατείες και προγράμματα αύξησης ευαισθητοποίησης σε εθνικό και διεθνές επίπεδο

33 Δηλώσεις και αναφορές ΜΚΟ

Niet met mej (Όχι μαζί μου)

© Jonas Lampens – Φεβρουάριος 2014 - Βέλγιο

¹⁵ Για συγκεκριμένες συστάσεις στα μέσα ενημέρωσης, παρακαλείστε να κάνετε αναφορά στην Ενότητα 13 - Πλατφόρμα Ηλεκτρονικής Μάθησης για Επαγγελματίες ενωμένους για τον τερματισμό του ΑΓΓΟ που εγκαινιάστηκε τον Φεβρουάριο 2017 - και στο σημείο II. 3 αυτού του εγγράφου.

II. Ενδυνάμωση, ακρίβεια και μη στιγματισμός

II.1 Ορολογία ενδυνάμωσης

Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο για τον Τερματισμό του ΑΓΓΟ αναφέρεται στις γυναίκες και κορίτσια που υπέστησαν τον ΑΓΓΟ ως *επιζήσασες*. Επιζήσας/σα είναι το άτομο που έχει υποστεί μία ή διάφορες μορφές βίας και που βιώνει τις πνευματικές και φυσικές συνέπειες στην ίδια του/της

την ζωή. Χρησιμοποιούμε τον όρο αυτό για να δώσουμε έμφαση στην αντοχή της γυναίκας ή του κοριτσιού και ως ένα γλωσσικό μέσο ενδυνάμωσης, αλλά χωρίς προκατάληψη για το γεγονός ότι η γυναίκα ή το κορίτσι ίσως προτιμούν να χρησιμοποιούν τον όρο *θύμα*.

Εκπαιδευτικοί / © Jonathan Zenti – Δεκέμβριος 2016

Ένας σημαντικός αριθμός γυναικών και κοριτσιών που υπέστησαν τον ΑΓΓΟ έχουν επίσης υιοθετήσει αυτόν τον όρο¹⁶ για την αποφυγή μιας μορφής επαναθυματοποίησης μέσω της χρήσης του όρου «θύμα». Παρόλο που ο τελευταίος αυτός όρος προσδιορίζεται ουδέτερα ως *ένα άτομο που υπέστη ζημιά, τραυματίστηκε ή σκοτώθηκε ως αποτέλεσμα ενός εγκλήματος, ατυχήματος ή άλλων συνθηκών*¹⁷, ενδέχεται επίσης να υπαινίσσει συμβολικά μια συνεχή αίσθηση αβοηθσίας και παθητικότητας, που πολλές γυναίκες απορρίπτουν ως αποδυναμωτική. Ο όρος *επιζήσασα* αναγνωρίζει την βία που μια γυναίκα υπέστη, αλλά επίσης δίνει δυνατή έμφαση στον ενεργό ρόλο της στο να αντεπεξέλθει στην βία, και ακόμα στην καταπολέμηση και καταγγελία του ΑΓΓΟ. Υπό αυτή την έννοια, είναι μια θετική και ενδυναμωτική λέξη που μπορεί να χρησιμοποιείται πέρα του πεδίου προάσπισης.

Από την άλλη πλευρά, οι γυναίκες ίσως επιλέξουν να χρησιμοποιήσουν τον όρο *θύμα* σαν μια λέξη ενδυνάμωσης για να δείξουν πως η βία την οποία υπέστησαν έχει αναγνωρισθεί και δεν έχει ξεχαστεί. Σε πορτρέτα και μαρτυρίες που εμφανίζονται στα μέσα ενημέρωσης ή προάσπισης και επικοινωνίας, η γυναίκα ή το κορίτσι που δίνουν συνέντευξη θα πρέπει να ερωτηθεί σχετικά με τον όρο που προτιμά.

Επιπλέον, ο όρος *επιζήσασα* δεν έχει νομική σημασία, κάτι το οποίο καθιστά δύσκολη την ένταξη του στην νομική ορολογία, π.χ. στην νομοθεσία, στις δικαστικές αποφάσεις ή στις αστυνομικές αναφορές. Η ίδια αρχή ισχύει και για τις αναφορές με πληροφορίες για την χώρα καταγωγής όπου ο

16 FRESKO-ROLFO Béatrice, *Ακρωτηριασμός των γυναικείων γεννητικών οργάνων στην Ευρώπη*, Έκθεση, Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης 19 Σεπτεμβρίου 2016, σελ. 7 § 16 <http://semantic-nrcce.net/taole/ndf/ann2dccc24BPOcDoul?Epc2NtYXN5E1mNk7SE5kKpOuhkncioG1e11kS7WVWw>

17 Στην Οδηγία 2012/29/ΕΕ που οριοθετεί τις ελάχιστες προδιαγραφές για τα δικαιώματα, την υποστήριξη και την προστασία θυμάτων εγκλήματος, ο όρος «θύμα» προσδιορίζεται νομικά ως «ένα φυσικό πρόσωπο που υπέφερε ζημιά, συμπεριλαμβανομένης της φυσικής, πνευματικής ή συναισθηματικής ζημιάς ή οικονομικής απώλειας που προκλήθηκε άμεσα από αξιόποινή πράξη».

όρος «θύμα» πρέπει να χρησιμοποιείται προς αναγνώριση του ότι η πρακτική του ΑΓΓΟ στο παρελθόν και ο κίνδυνος του ΑΓΓΟ είναι μορφές δίωξης και συνιστούν έδαφος για παραχώρηση ασύλου. Για αυτό, ενθαρρύνουμε την επικράτηση του όρου *επιζήσασα* αντί του όρου *θύμα* σε σχετικά νοηματικά πλαίσια όπως:

33 Άρθρα ή αναφορές σε εφημερίδες και άλλα μέσα ενημέρωσης

33 Πολιτικές, κυβερνητικές και άλλες επίσημες δηλώσεις και αναφορές καθώς και αναφορές χάραξης πολιτικής

33 Επίσημες κατευθυντήριες γραμμές για επαγγελματίες ασύλου, φροντίδας υγείας, κοινωνικής πρόνοιας, εκπαίδευσης ή άλλους επαγγελματίες

33 Έρευνες και ακαδημαϊκές μελέτες

33 Εκστρατείες και προγράμματα αύξησης ευαισθητοποίησης σε εθνικό και διεθνές επίπεδο

33 Δηλώσεις και αναφορές ΜΚΟ

Κατά παρόμοιο τρόπο, το Δίκτυο χρησιμοποιεί τους όρους *κοινότητες που πλήττονται από τον ΑΓΓΟ* και *κοινότητες που ασκούν τον ΑΓΓΟ*. Και οι δύο όροι είναι αποδεκτοί και αντικατοπτρίζουν μια πραγματικότητα χωρίς να στιγματίζουν. Ο όρος *κοινότητες που ασκούν τον ΑΓΓΟ* είναι ένας ουδέτερος όρος για τον χαρακτηρισμό κοινοτήτων στις οποίες ασκείται ο ΑΓΓΟ και/ή ενός πολιτισμικού κανόνα. Η έκφραση *κοινότητες που πλήττονται από τον ΑΓΓΟ* επιδιώκει να αναγνωρίσει ότι ο ΑΓΓΟ είναι επιβλαβής τόσο για τα άτομα όσο και για τις κοινότητες. Πράγματι, ενώ είναι οι γυναίκες και τα κορίτσια που υπόκεινται στην πρακτική, οι οικογένειες τους, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών, αρρένων αδελφών, πατέρων, και άλλων συγγενών, ανδρών και γυναικών, ενδέχεται να πληγούν ψυχολογικά και συναισθηματικά από τον πόνο τους, ακόμα και σωματικά, π.χ. όταν ο ΑΓΓΟ μεταβάλλει την σεξουαλική ζωή του ζεύγους και προκαλεί επιπλοκές στον τοκετό. Επίσης, λόγω του ότι ο ΑΓΓΟ έχει φυσικές, ψυχολογικές και συναισθηματικές συνέπειες σε γυναίκες και κορίτσια για όλη τους τη ζωή, αυτή η έκφραση αναγνωρίζει επίσης ότι ορισμένες κοινότητες ίσως συνεχίσουν να πλήττονται από τον ΑΓΓΟ, παρόλο που εγκατέλειψαν την πρακτική δηλαδή δεν ασκούν πια τον ΑΓΓΟ. Συνεπώς, ο όρος *κοινότητες που πλήττονται από τον ΑΓΓΟ* αποδίδει μια πιο περιεκτική και διαφοροποιημένη εικόνα και κατανόηση του αντίκτυπου του ΑΓΓΟ στις κοινότητες.

Η ορολογία είναι απαραίτητη σε μια δυναμική περιγραφή ενδυνάμωσης χωρίς αποκλεισμούς, που πρέπει να επικρατήσει σε λεκτικά περιεχόμενα και αναφορές στα πλαίσια της προάσπισης, των μέσων ενημέρωσης, της χάραξης πολιτικής, του πολιτικού σκηνικού και άλλα πεδία ώστε να υπάρξει ευρύτερη ευαισθητοποίηση και να ενισχυθεί η κινητοποίηση για τον τερματισμό του ΑΓΓΟ. Για να καταστεί ακόμα πιο σαφές το πόσο σημαντικός είναι ο τρόπος χρήσης της γλώσσας στην δραστηριοποίηση για τον τερματισμό της πρακτικής μέσα από την προάσπιση, την πληροφόρηση, την αύξηση της ευαισθητοποίησης και την ενδυνάμωση των γυναικών και των κοινοτήτων, το Δίκτυο θέλει επίσης να επισημάνει μερικά παραδείγματα δυνητικά επιζήμιας χρήσης λεξιλογίου και περιγραφών. Οι ακόλουθες ενότητες στοχεύουν στο να εμβαθύνουν την κατανόηση του πόσο περίπλοκος είναι ο ΑΓΓΟ και να ωθήσουν μια επακριβή χρήση όρων σε αναφορές και λεκτικά περιεχόμενα.

II.2 Ακριβείς περιγραφές του ΑΓΓΟ

Τα πρώτα χρόνια της κινητοποίησης κατά του ΑΓΓΟ, ένα από τα επιχειρήματα εναντίον της πρακτικής ήταν πως δεν είναι «ασφαλής». Πράγματι, ο ΑΓΓΟ δεν είναι ασφαλής. Έχει δυσμενείς φυσικές και ψυχολογικές επιπτώσεις στην υγεία και την ευημερία των γυναικών και των κοριτσιών, και ένα μόνο μέρος των επιπτώσεων αυτών προκαλούνται από την πιθανή έλλειψη ιατρικής γνώσης του ατόμου που εκτελεί την διαδικασία ΑΓΓΟ, τις ενδεχόμενες ανθυγιεινές συνθήκες και την χρήση μη αποστειρωμένων εργαλείων. Εντός των κινητοποιήσεων και των κοινοτήτων υπέρ του ΑΓΓΟ, αυτή η επιχειρηματολογία έχει πυροδοτήσει μια αντίθετη περιγραφή και πρακτική που εστιάζεται στις *υγιεινές συνθήκες* στις οποίες ασκείται ο ΑΓΓΟ: στο λεκτικό τους περιεχόμενο, η ιατρικοποίηση του ΑΓΓΟ κάνει την πρακτική «ασφαλή». Αυτό είναι ανακριβές. Ο ΑΓΓΟ που εκτελείται

σε μια αίθουσα επεμβάσεων μπορεί να είναι τουλάχιστον το ίδιο επιβλαβής όσο ο ΑΓΓΟ που εκτελείται σαν μέρος μιας παραδοσιακής τελετουργίας. Μπορεί να προξενήσει θάνατο¹⁸, δεν προλαμβάνει τον πόνο ή άλλες βραχυπρόθεσμες και μακροχρόνιες φυσικές επιπτώσεις, και μπορεί ακόμα να προκαλέσει περαιτέρω εσωτερική φυσική ζημιά στα γεννητικά όργανα^{19/20}. Προκαλεί επίσης ψυχολογικό τραύμα στις επιζήσασες. Τέλος, είναι παράνομο για τους επαγγελματίες φροντίδας υγείας να εκτελούν αυτή την διαδικασία, καθώς αντιβαίνει ιδιαίτερα προς την ιατρική αρχή του «μη βλάπτει».

Ακούγονται επίσης ορισμένα επιχειρήματα, για παράδειγμα στον ιατρικό τομέα ή αλλού, τα οποία προωθούν έναν συμβιβασμό ή εναλλακτική του ΑΓΓΟ πρακτική, συχνά προτείνοντας την αδειοδότηση για τις επικαλούμενες «συμβολικές» μορφές ΑΓΓΟ – που συχνά αντιστοιχούν στον IV Τύπο της τυπολογίας ΠΟΥ – ως πρόληψη για τις επικαλούμενες «χειρότερες» μορφές του ΑΓΓΟ. Αυτό το επιχειρήμα, το οποίο απορρίπτεται ρητά από το Ευρωπαϊκό Δίκτυο για τον Τερματισμό του ΑΓΓΟ, υπαινίσσει ότι οι διαδικασίες ΑΓΓΟ IV Τύπου δεν έχουν μακροχρόνιες επιπτώσεις στις γυναίκες και στα κορίτσια. Αυτή η διαφωνία φαίνεται επίσης στη νομοθεσία και σε αναφορές²¹, όπου οι διαδικασίες ΑΓΓΟ IV Τύπου δεν θεωρούνται απαραίτητα ως «ακρωτηριασμός» με την ιατρική ή νομική σημασία του όρου. Αυτή η εμφανής ασάφεια εξηγεί γιατί συνιστούμε ακράδαντα την αποφυγή ενός χαρακτηρισμού του ΑΓΓΟ που υπονοεί μια ιεραρχία των τύπων του ΑΓΓΟ σύμφωνα με τον φερόμενο αντίκτυπο σε γυναίκες και κορίτσια, σε αναφορές, έρευνες, άρθρα²², νομοθεσίες ή δικαστικές αποφάσεις²³. Όντως, όροι σαν «λιγότερο σημαντική», «ελαφριά» ή «ελαφρύτερη», «ήπια» ή «συμβολική» μορφή του ΑΓΓΟ είναι εσφαλμένοι χαρακτηρισμοί που ενέχουν τον κίνδυνο να υποτιμήσουν την υγεία και τις ψυχολογικές ανάγκες των πληγεισών γυναικών και κοριτσιών. Εκτός τούτου,

The Meringue Project, Endless Beauty
© Jean-Michel Voge & Anna Alexis Michel – Γαλλία

18 AFP, Κορίτσι από την Αίγυπτο πεθαίνει κατά την διάρκεια απαγορευμένης επέμβασης ακρωτηριασμού των γυναικείων γεννητικών οργάνων, The Guardian, 31 Μαΐου 2016 <https://www.theguardian.com/world/2016/may/31/egyptian-girl-dies-during-banned-female-genital-mutilation-operation>

19 UNHCR, *Too Much Pain. Οι Φωνές Γυναικών Προσφύγων. Μέρος 2.*, 2014 <https://www.youtube.com/watch?v=MHTx0-kCsdY> (διαβάστηκε στις 8 Δεκεμβρίου 2016)

20 FOLDES, P. & MARTZ, F., *Η ιατρικοποίηση του ακρωτηριασμού των γυναικείων γεννητικών οργάνων*, Forced Migration Review mini-feature, Μάιος 20

21 JOHNSDOTTER, S. & MESTRE I MESTRE R.M., *Ο ακρωτηριασμός των γυναικείων γεννητικών οργάνων στην Ευρώπη: Ανάλυση δικαστικών υποθέσεων*, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Γενική Διεύθυνση Δικαιοσύνης, 2015 http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/files/documents/160205_fgm_europe_enege_report_en.pdf

22 The Economist, *Ακρωτηριασμός των γυναικείων γεννητικών οργάνων. Μια επώδυνη επιλογή*. 18 Ιουνίου 2016 <http://www.economist.com/news/leaders/21700658-after-30-years-attempts-eradicate-barbaric-practice-it-continues-time-try-new?frsc=dg%7Ca>

23 Conseil du Contentieux des Etrangers, Arrêt n°163 942 du 11 mars 2016 dans l'affaire 153 270/V.

δεν λαμβάνει υπόψη τον τραυματικό αντίκτυπο της στιγμής, ακόμα και αν δεν αφαιρείται σάρκα ή έστω και αν δεν υπάρχει εμφανής φυσική μεταβολή, και τον ενδόμυχο πόνο του να βιώνει ένα άτομο την εκτέλεση μιας διαδικασίας στα γεννητικά του όργανα, ή το γεγονός ότι η πρακτική είναι μια μορφή έμφυλης διάκρισης και βίας.

II.3 Μη στιγματίζουσα γλώσσα

Ολοκληρώνοντας αυτό το έγγραφο τοποθέτησης, το Δίκτυο θα προωθήσει την χρήση μιας μη στιγματίζουσας και ενδυναμωτικής γλώσσας, κυρίως στα πλαίσια των μέσων ενημέρωσης και επίσης προς το γενικό κοινό και τους επαγγελματίες, συμπεριλαμβανομένων των παρόχων φροντίδας υγείας και των φορέων χάραξης πολιτικής. Αυτές οι συστάσεις είναι πλήρως διαθέσιμες στην Ενότητα για τα Μέσα Ενημέρωσης που γράφτηκε από το Δίκτυο για την Πλατφόρμα Ηλεκτρονικής Μάθησης για Επαγγελματίες «Ενωμένοι για τον τερματισμό του ΑΓΓΟ» (United to End FGM) που εγκαινιάστηκε τον Φεβρουάριο 2017.

Τα μέσα ενημέρωσης διαδραματίζουν ρόλο - κλειδί στην αύξηση της ευαισθητοποίησης για τις επιπτώσεις του ΑΓΓΟ και συμβάλλουν στο να καθοδηγήσουν την γνώμη που έχει το κοινό για τις κοινότητες που πλήττονται από τον ΑΓΓΟ. Η κάλυψη του ΑΓΓΟ και σχετικών θεμάτων από τα μέσα ενημέρωσης μπορεί να επηρεάσει την κοινή γνώμη, και αυτό μπορεί να διαδραματίσει κρίσιμο ρόλο στην πρόληψη μέσα από ακριβείς και εμπεριστατωμένες πληροφορίες. Η κάλυψη από τα μέσα ενημέρωσης μπορεί επίσης να διαδραματίσει εκπαιδευτικό ρόλο. Η ίδια ευθύνη ισχύει για φορείς χάραξης πολιτικής και λήψης αποφάσεων και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη.

Ένα άρθρο ή μια αναφορά που δίνει μια θετική εικόνα μιας επιζήσασας και που επίσης αναγνωρίζει την έκταση του πόνου της, προάγει την ενσυναίσθηση εκ μέρους του κοινού, αυξάνει την ευαισθητοποίηση και βοηθά στην ενδυνάμωση των επιζήσασων και των κοινοτήτων να μιλήσουν ανοιχτά κατά του ΑΓΓΟ. Το storytelling είναι ένα δυναμικό και κρίσιμο εργαλείο που δείχνει το ανθρώπινο πρόσωπο των επιζήσασων ενώ τα δεδομένα, π.χ. της έρευνας ΠΟΥ²⁴ ή UNICEF²⁵, η νομική κατάσταση και η εμπειρογνομosύνη παρέχουν πλαίσιο στην παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και δίνουν έμφαση στην ανάγκη για περαιτέρω δράση.

This little light of mine

©Gynelle Leon – Οκτώβριος 2015 – Ηνωμένο Βασίλειο

Από την άλλη, η αποστροφή ή η οργή που εκφράζεται από ενίοτε ταπεινωτικούς, παρορμητικούς ή ανακριβείς όρους όπως βαρβαρικό²⁶, απεχθές, αποτρόπαιο, αρρωστημένο²⁷, βάνουσο, κατακρεουργικό, αποκρουστικό, διεστραμμένο, φρικτό, φρικιαστικό ή μουσουλμανική/ισλαμική πρακτική/παράδοση, μπορεί να αποξενώσει τις πληγείσες κοινότητες και να υπονομεύσει τις προσπάθειες στήριξης και ενδυνάμωσης μελών να μιλήσουν ανοιχτά κατά του ΑΓΓΟ. Αυτοί οι όροι, είτε χρησιμοποιούνται στα μέσα ενημέρωσης ή από το κοινό ή τους επαγγελματίες, και ενίοτε με καλή προαίρεση, τροφοδοτούν τις διακρίσεις εις βάρος των κοινοτήτων.

Παρόλο που ενδέχεται να είναι δύσκολη η ενσυναίσθηση με τους γονείς ή τους συγγενείς που επιθυμούν για το παιδί τους να υποβληθεί στον ΑΓΓΟ, υπάρχουν περίπλοκα υποβόσκοντα κίνητρα και λόγοι πίσω από την διαιώνιση της πρακτικής σε πληγείσες κοινότητες και χώρες που ασκούν την πρακτική. Η ακριβής αναφορά της έκτασης του ζητήματος σε παγκόσμιο επίπεδο²⁸, η παρουσίαση των πολύπλευρων βημάτων με στόχο την επίλυση του ζητήματος και μια

24 ΠΟΥ (ιστότοπος), *Ακρωτηριασμός των γυναικείων γεννητικών οργάνων*, Δελτίο δεδομένων. Φεβρουάριος 2016,

<http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs241/en/> 25 UNICEF (ιστότοπος), *Ακρωτηριασμός/κοπή των γυναικείων γεννητικών οργάνων*, Φεβρουάριος 2016 https://www.unicef.org/protection/57929_58002.html 26 The Economist, *Ακρωτηριασμός των*

- 27 QUINN, T., *Η Αστυνομία κυνηγά «μάγισσα γιατρό» που πιστεύεται ότι εκτέλεσε ακρωτηριασμό των γυναικείων γεννητικών οργάνων ενός κοριτσιού δύο χρονών*, Irish Mirror, 25 Σεπτεμβρίου 2016 <http://www.irishmirror.ie/news/irish-news/crime/gardai-hunting-female-witch-doctor-8913332>
- 28 Σύμφωνα με την τελευταία έρευνα της UNICEF Φεβρουαρίου 2016, τουλάχιστον 200 εκατομμύρια γυναίκες και κορίτσια παγκοσμίως βιώνουν σήμερα τις δια βίου συνέπειες του ΑΓΓΟ. Το ποσοστό επιπολασμού διαφέρει σημαντικά από χώρα σε χώρα και η πρακτική είναι πιο διαδεδομένη σε ορισμένες χώρες της Αφρικής, Μέσης Ανατολής και Ασίας, αλλά οι επιζήσασες και οι γυναίκες και τα κορίτσια που διατρέχουν κίνδυνο ζουν σε όλες τις ηπείρους.

κατανόηση της πρακτικής συμβάλλει στην δημιουργία εκστρατειών για την αύξηση της ευαισθητοποίησης καθώς και αλλαγών στην στάση και συμπεριφορά.

Η αρνητική, μεροληπτική ή ανακριβής χρήση της γλώσσας σε αυτό το νοηματικό πλαίσιο υπαινίσσει μια αίσθηση πολιτισμικής, ανθρωπολογικής και ακόμα γεωγραφικής ετερότητας που ενισχύει τα στερεότυπα και τις παρερμηνείες. Παρόλ' αυτά, ο ΑΓΓΟ είναι ένα ανθρώπινο και παγκόσμιο ζήτημα²⁹. Είναι μια μορφή έμφυλης βίας κατά των γυναικών και των κοριτσιών που προβληματίζει σε παγκόσμιο επίπεδο. Η επικέντρωση της αντιπαράθεσης στην πολιτισμική ετερότητα της πρακτικής αυτής, παρά το γεγονός ότι ο ΑΓΓΟ είναι μια παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων, είναι παραπλανητική. Υπονομεύει τις παγκόσμιες προσπάθειες που στοχεύουν στην εξάλειψη του, αποξενώνει κοινότητες και αντιτίθεται σε κοινωνίες, ενώ εκτρέπει την προσοχή από την πρόληψη της πρακτικής και την προστασία και φροντίδα των γυναικών και κοριτσιών.

Παρομοίως, μια εικόνα δεν θα πρέπει να δημιουργεί ή να ενισχύει αρνητικά στερεότυπα. Τέτοιες αντιλήψεις συχνά αποδίδουν την ιδέα ομοιογενών, φτωχών, αγροτικών και συντηρητικών κοινοτήτων που διαιωνίζουν αρχαίες

πρακτικές, ήτοι μοιράζονται «μια μονοδιάστατη ιστορία»³⁰ για τις κοινότητες που πλήττονται από τον ΑΓΓΟ. Θα πρέπει να είναι σαφές ότι ο ΑΓΓΟ ξεπερνά τα οικονομικά, εκπαιδευτικά, κοινωνικά ή γεωγραφικά σύνορα. Για παράδειγμα, δεν μπορεί κανείς να ισχυριστεί ότι οι κοινωνίες στην Σομαλία ή Αίγυπτο είναι ομοιογενείς, παρόλο που σε αυτές τις χώρες ο ΑΓΓΟ είναι οιοσδήποτε διαδεδομένος.

Επιπρόσθετα, ωμές λεπτομέρειες ή εικόνες μπορούν να πυροδοτήσουν περισσότερα τραύματα και να έχουν αντίκτυπο αποδυνάμωσης, οδύνης ή ακόμα και εξοστρακισμού για τις επιζήσασες. Συνεπώς, ελαφρώς αισθησιοκρατικές εικόνες που παριστούν μια ηλικιωμένη γυναίκα με βρώμικα χέρια και/ή αιματηρά και σκουριασμένα εργαλεία αποδίδουν «μια μονοδιάστατη ιστορία» και μπορούν να παρακινήσουν επανατραυματοποίηση και επαναθυματοποίηση για τις επιζήσασες. Τέτοιες εικόνες επίσης επικεντρώνονται στον αυτουργό ή στις συνθήκες υγιεινής, ακόμα και όταν γίνεται αναφορά στις επιζήσασες ή στην πρακτική γενικά. Επίσης αποξενώνει κοινότητες δημιουργώντας μια αίσθηση πολιτισμικής «αλλοτριότητας». Εντούτοις, δυναμικές και θετικές εικόνες όπως εκείνες που παρουσιάζονται μαζί με αυτό το έγγραφο³¹ μπορούν να βοηθήσουν στην δημιουργία μιας αίσθησης ενότητας εναντίον μιας παραβίασης ανθρωπίνων δικαιωμάτων και για το όφελος των παιδιών και των γυναικών.

29 Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 14^{ης} Ιουνίου 2012 για τον τερματισμό του ακρωτηριασμού των γυναικείων γεννητικών οργάνων <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2012-0261+0+DOC+XML+V0//EN>

30 ADICHIE, C., *Ο κίνδυνος μιας μονοδιάστατης ιστορίας* (The danger of a single story), Ted Talk, July 2009, Oxford (Αγγλία), <https://www.youtube.com/watch?v=D9Ihs241zeg>

31 Αυτές οι εικόνες αποτελούν μέρος μιας φωτογραφικής έκθεσης με τον τίτλο «Χτίζοντας Γέφυρες για τον τερματισμό του ΑΓΓΟ» που δημιουργήθηκε το 2015 από το Ευρωπαϊκό Δίκτυο για τον Τερματισμό του ΑΓΓΟ με την υποστήριξη 11 φωτογράφων. Ο στόχος τους είναι να παρουσιάσουν και να περιγράψουν τον ακρωτηριασμό των γυναικείων γεννητικών οργάνων με έναν δυναμικό και δημιουργικό τρόπο. Η έκθεση θα είναι σε περιοδεία στην Ευρώπη το 2017.

Περίληψη

Ορολογία ΑΓΓΟ

- 33 Χρησιμοποιούνται πολλοί όροι παγκοσμίως στον προφορικό ή γραπτό λόγο σχετικά με τον ακρωτηριασμό των γυναικείων γεννητικών οργάνων.
- 33 Ισχύουν συγκεκριμένοι όροι για διαφορετικές μορφές ΑΓΓΟ.
- 33 Ο όρος ΑΓΓΟ είναι μια εκδήλωση της διεθνής ομοφωνίας κατά της πρακτικής.
- 33 Ο όρος ΑΓΓΟ αποτελεί ταυτόχρονα εργαλείο αύξησης της ευαισθητοποίησης και προάσπισης, και ένα μέσο ενδυνάμωσης και αυτοπροάσπισης.
- 33 Ο όρος ΑΓΓΟ δηλώνει ότι η πρακτική είναι μια μορφή κακοποίησης του παιδιού, βίας κατά των γυναικών και κοριτσιών, παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και εκδήλωση έμφυλης ανισότητας.
- 33 Η χρήση ορολογίας εντός ενός εννοιολογικού πλαισίου εφαρμόζεται σε δραστηριότητες εργασίας μέσα στις πληγείσες κοινότητες με τις οποίες και υπάρχει άμεση επαφή ώστε να αποτρέπεται η αποξένωση.
- 33 Πρέπει να ζητείται από την επιζήσασα ή από τις πληγείσες κοινότητες ο όρος που χρησιμοποιούν ή προτιμούν.

Ορολογία ενδυνάμωσης

- 33 Να επικρατήσει η χρήση του όρου *επιζήσασα* αντί *θύμα* όταν είναι κατάλληλος ως γλωσσικό στοιχείο ενδυνάμωσης.
- 33 Μια γυναίκα ή ένα κορίτσι πρέπει να ερωτώνται σχετικά με τον όρο που προτιμούν να χρησιμοποιούν.
- 33 Ο όρος *κοινότητες που πλήττονται από τον ΑΓΓΟ* αποδίδει μια πιο περιεκτική και διαφοροποιημένη εικόνα και κατανόηση του αντίκτυπου του ΑΓΓΟ στις κοινότητες παρά τον πιο ουδέτερο και περιγραφικό όρο *κοινότητες που ασκούν τον ΑΓΓΟ*.

Ακρίβεια

- 33 Όλες οι μορφές του ΑΓΓΟ είναι σωματικά, ψυχολογικά και συναισθηματικά επιβλαβείς και πρέπει να απαγορευτούν.
- 33 Ο ΑΓΓΟ δεν έχει οφέλη για την υγεία.
- 33 Η ιατροκοπιημένη διαδικασία ΑΓΓΟ είναι τουλάχιστον τόσο επιβλαβής όσο και η παραδοσιακή.
- 33 Προτεινόμενοι συμβιβασμοί σχετικά με τον ΑΓΓΟ υποτιμούν τον δυσμενή αντίκτυπο ορισμένων τύπων ΑΓΓΟ σε γυναίκες και κορίτσια.
- 33 Να απαγορευτεί η χρήση ευφημισμών όταν γίνεται αναφορά σε ορισμένους τύπους ΑΓΓΟ.

Ευαισθησία και μη στιγματισμός

- 33 Να παρουσιάζονται και να χρησιμοποιούνται **Ακριβείς** πληροφορίες σχετικά με την περιπλοκότητα του θέματος του ΑΓΓΟ.
- 33 Να αποφεύγεται η αντικειμενικοποίηση των επιζήσασων ως παθητικά θύματα.
- 33 Να αποφεύγεται η ελαχιστοποίηση ή η υποβάθμιση του πόνου της επιζήσασας και των συνεπειών του ΑΓΓΟ για την υγεία και την ευημερία της.
- 33 Να αποφεύγονται οι ωμές λεπτομέρειες όσο γίνεται.
- 33 Υποτιμητικά, ανακριβή ή παρορμητικά σχόλια μπορούν να αποξενώσουν τις πληγείσες κοινότητες και να υπονομεύσουν τις προσπάθειες υποστήριξης και ενδυνάμωσης μελών να μιλήσουν ανοιχτά κατά του ΑΓΓΟ.
- 33 Οι στερεοτυπικές και ωμές εικόνες που παρουσιάζονται χωρίς σαφήνεια σε ένα άρθρο ή αναφορά υπαινίσσουν μια πολιτισμική ετερότητα μπορούν να εξοστρακίσουν επιζήσασες και κοινότητες.
- 33 Οι ωμές εικόνες μπορούν να τροφοδοτήσουν την επανατραυματοποίηση και επαναθυματοποίηση των επιζήσασων ΑΓΓΟ και να αποξενώσουν κοινότητες.
- 33 Να προωθηθεί η χρήση θετικών εικόνων που ενδυναμώνουν και ενώνουν.
- 33 Να δοθεί έμφαση στο ότι ο ΑΓΓΟ είναι μια παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και μια μορφή έμφυλης βίας.